

De Mandatis Principum .

Centuria Iuridica

Quam

Annexis Quaest. & Parergis

Auspice Trino & Vno:

CONSENSV, AVTORITATE, ET
PERMISSV NOBILISSI. CLARISS: CON-
*sultissimorumq; Amplissimi Collegij Iuridici pro-
cerum & Antecessorum;*

SVB PRÆSIDIO

CLARISS: ET CONSVL-

TISSIMI VIRI, DOMINI IOAN:

HENRICITVOCHERI, I. V. D. ET IN

Archiducali Friburgens. Academia Professo-

rii Ordinarij, nec non incl. & facul-

tatis Iuridicae pro tempore De-

cani spectatissimi.

Pro Doctorali dignitate in V. I. consequenda.

*Ad diem   Februarij loco horisq; consuetis
publicè defendere conabitur.*

M. ICANNES LINTNERVS

Friburg. Brisg.

FRIBV RGI BRISGOIAE.

Excudebat MARTINVS BÖCKLER,
Typographus.

ANNO M. DC.

NOBILIBVS, CLA-
RISS. PRVDENTISS.

MVLTO QVE RERV M VSV PRAE-
stantissimis viris ac Dominis

IOAN: VLRICO STVRTZEL à Buochen
Consuli

IOAN VVENDELINO à Bernhausen Prætori
Dn. IACOBO SCHOTTIO
Dn. CASPARO VVIDENMEIER } Triumviris.
Dn. IOANNI RENNERO }

Cæterisque Inclytæ Reipub. Friburg. Sena-
toribus, Dominis & Meccoenatibus suis benignissi-
mis.

EPIST. DEDIC.

I BIM, auem Ægypto
propriam & inquilinam, Nobiles, Clariss.
Prudentiss. Viri, pa-
tres optimi, cū ab Æ-
gyptijs eam ob causam
quod à serpentibus (unde alijs *ὀφιοφάγος*,
Iuuenal. *satura serpentibus*, dicta) alijsq;
venenatis bestiolis regionem mundam co-
seruet, non saltem coli; verum etiam isti
regionii ta esse peculiarem; ut si quis vi-
aut impetu ex ea aliò trāsportare velit, si-
bi ipsi mortē consciscat; & Plinius aliquā-
do à M. Egnatio Caluino prefeclo, tāquā
rem inusitatam in Alpibus extrapatriam
visam fuisse scribat, eamq; ceu Soli patriæ
natam, interficere ibidem, Herodo teste,
capitale fuerit, grauissimi referant scri

ptores; haud obscure & nos, quibus maior ob diuinum reſtorationis munus, & perfectior natura vis, ipsius exemplo, ante omnia curam & ſollicitudinem maximam patriæ, quam Plato ^{ἡ μωτέ, ἀνιερὸς καὶ πατὴρ}, id eſt, in maiori honore habendam quàm matrem & patrem putat; eumq; imitatus Cicero antiquiorem parentē appellat, impendendam eſſe docemur; hocq; ut toti agamus, recte & Euripides monet.

<sup>ἔκός δ' ἔστι πᾶσι καὶ λόγῳ καὶ μηχανῇ
πατρίδι ὁ ἐρωτῶντας ἐκείνῳ ἀνιστῆται</sup>

Conuenit omni ratione & arte
Amantes patriam, ſalutem eius curare.

Hinc quàm profuſæ erga patriam pietatis omnium penè ordinum, nationum, & ætatum homines plurimi, nihil non patriæ amore, propriæ etiam vitæ discrimine & iactura, ſuſtinentes, nec ſuā pro patriā proſundere vitam formidantes, ſed conſtāter potius & intrepidè, non ſecus ac Indici Canes, quibus præ reliquis id naturā inditum aſſerunt hiſtorie, ut ſpretis animalib.

minoribus leones in primis petant, atq; ita obſtinatè retineant, ut ſibi crura potius, nullo edito clamore, abſcindi patiantur, quàm ſeras dimittant, nec caſi cedant, pugnantes, & ad necem uſq; iuxta illud Horat: Dulce ac decorū eſt pro patriā mori. dimicantes extiterint, plena eſt testimoni-
orum vita, teſtisq; veneranda antiquitas & clara mirificorum exemplorum ubertas locupletiffimus. Annon Ariſtides vir aliqui iuſtiſſimus, ab officio pro ſalute patriæ deflexit? Annon Cratiſdia Cleomenis mater ultrò pro patriā ſe obſidem cum nepotibus obtulit? Annon Codrus Rex mortem ultrò pro patriā expetiſſe; & Ageſilaus Lacedæmonius (ut infinita alia exempla tranſeam) quidquid ſibi gratiæ ab externis gentibus, aut ciuibus debebatur; id omne in patriā ſibi chariſſimā, uſū & ornamentum vertiſſe dicitur?

Si ergo aliorum virtutes proprijs æquare factis, & quid vel laudabile eſt, vel honeſtum, imitari par ſit, omnem deniq; vi-

tam aliorum moribus & pede, ut bene noster admonet. Cato

Multorū discere exemplo quæ facta sequaris, Quæ fugias; vita est nobis aliena magistra. metiri oporteat; quis animi foret tam impij, qui suæ tanta perfidia, quin omnes conatus, studia, curam deniq; omnem, animumq; totum in patriæ conuertat commodum & ornamentum. Quis tam ^{ἀσέβης} qui pium hoc patriæ officium, naturæ legibus contra eundo, publico dedecore prestare & soluere detrectet? Exemplasi non moueant, sed ob coniuncta pericula, seu annexas difficultates potius terreant, præmia tamen, quæ hanc sectantur pietatem, amplissima, vita nimirum decora nominisq; post mortem æternitas, allicere, & reluctantes etiam, impellere, nisi omnis virtutis, famæ & honoris essemus prodigi, deberent meritò.

Eos enim, qui pro salute patriæ, salutem neglexere suam, viuere sempiterna

gloria

gloria celebres, eleganter Imper: noster Iustin. S. filij autem Inst. de excusat: tutor: Quipro Repub. ceciderunt, inquit, in perpetuum per gloriā viuere intelliguntur, tradidit. Sic Cicero. in Philip: horū mortuorum vitam in memoria viuorum positam ait. Et alibi: O fortunata, inquit, mors, quæ naturæ debita, patriæ est potissimum reddita. Breuis nobis vita data est; at memoria bene reddita vita sempiterna, &c. Nec ipsis solum mortuis hunc esse persolue ndum honorem, sed ipsorum etiā parentibus, quibus hæc optima est consolatio, quod tanta Reipub: genuerint præsidia, liberis, coniugibus, & patribus, huiusmodi tribuenda esse præmia, idem censet. Quæ ratione & Hippodamum apud Athenienses aliquando l. cauisse, ut ex publico alerentur filij: quorum parentes pro patria cecidissent, præter Periclem apud Thucyd: lib. 2. Aristot. quoq; 2. Polit: scribit. Quæ omnia cū meo summa industria & fide versarem animo, acerrimos ad ex-

hibendam patriæ pietatem debitam stimulos, & hortamenta esse vehementissimatus, eam ut publico manifestarem symbolo, omniaq; in patriæ usum & ornamentum cōferre studia pignore quodam attestarer, collaturūq; semper publicè quasi, nisi planè ἀπὸ τῆς in omnē legē incusari, & ab eorū more vel consuetudine, qui, ut Sophoc: vocat, πατριῶν ἀλλήλων, degenerare velim, debitā vobis studiorū meorū reddendorationē, stipularer, mūneris & officij mei fore duxi. Hoc etenim facere naturali obligatione tā meū est, quā vestrum à me, etiam inuito, Iure, & publica patriæ autoritate reposcere & exigere. Cum namq; ciuium liberi, ut pulchrè in Polit: docet Aristot: usu communes sint, & partem patriæ, partem amici, partem parētes ortūs nostri vendicent; nec solum nobis, sed ad ciuitatem potissimum nati sumus; εὐσεβὲς ἐστὶ (ut loquitur Demosthenes) patriam ob communem liberorū possessionem, diligentem & Institutionis rationem, & acuratam progressum ha-

bere curam; Quod etiam non tam Lacedæmonijs, Athenies: Persis, Roma: quā omni fermè populo sapienter Rempub administranti adeò cordiet cura fuit, ut ubique graues & seueros Catones, censesue qui morū & studiorū publicam summa cū fide susciperent curam, creārint & constituerint.

Constituens ergo grati animi erga vos mei voluntatem, officio & specimine aliquo testificari, hanc mihi nunc dari oportunitatem existimaui, si qua prater viuā praeceptorum vocem, & ἐπεὶ, ut Homerus vocat, πτέρουτα, priuato & umbratili quoque studio, ne in hac togata militia viderer σκιαμαχῆν, id est cum umbrā pugnare inaniter seu frustra laborare, & secundum Homerum.

ἀπρηκτον πόλεμος πολεμίζεν ἡδὲ μάχεσθαι

Pugnam in frugiferam, & inutile ducere bellum.

excepi & collegi, vestrum circumferrent nomen. Quasi in Iudicium veniant: & ex immenso Iuris pelago selecta huius, & nū-

EPISTOLA

quā (quod sciam) publica discussione seu certamine agitata materiei, quis causam cognoscere cupiat; eam, si non minus omnium penè I Crum & Canonista: lucubrationibus celebrem, quàm praxi, foro & tribunalibus nostra etate frequentissimam cognouerit, in sui meritò, præ reliquis, traxisse delectum intelliget. Siquidem enim ea nostri sæculi sit corruptio, hominumq; inuidia, ut plurimi præter omnem Iuris & æquitatis ordinem, posthabitis & spretis pluribus legum & Iuris remedijs ordinarijs, alios fraude & dolo, sorte sua quamuis opima (ut rectè ille

AEquè homines male habēt cum pleno copia cornu

Fundit ab excelfo mitissima munera coelo non contenti, suis deturbare possessionibus & fraudare Iuribus, nulla penitus, magna etiam nascentis iactura seu damni, ducta ratione contentur: amicorum fauoribus in nitendo, multumq; tribuendo, nugis summis principibus illudendo, specie nonnunquam boni vel æqui principum, qui omni-

DEDICATORIA.

bus intenti esse nequeunt, occupare animos, eorumq; τὸ βούλεσθαι, pluris habere, quam νόμον ἐγγραφον, totis nitantur viribus, ideoq; quantum extortis huiusmodi Principum Mandatis robur tribuendum, fides danda vel deroganda sit, nosse, in praxi & politijs versantium haud parū interest. Quo nomine & Cicer. pro Ros. eleganter & verè Imperat. excusat, cū & pacis constituendæ rationem, & belli gerendi potestatem solus Impera: habeat, cū omnes in unū spectent, unus omnia gubernet, cū tot tātisq; negotijs distentus sit, ut respirare liberè non possit, mirum non esse, si aliqua nō aduertat, cū præsertim tam multi occupationem eius obseruent, tempusq; aucupentur iniqua impetrandi. Quos importunos suggestores Rex Agesilaus ex armare volens, si quid iniqui ab eo obreperetur, declarabat se dixisse quidem illud, non verò promississe. Vnde & Antiochum 3. Asia Regem, quod omnibus sui regni urbibus scripserit, quod si quid in literis, quæ

eius nomine scriberentur, esset quod illi ad-
uersari videretur, ignaro se literas huius-
modi scriptas fuisse, & propterea eis non pa-
rerent, multum laudari constat.

His ergo rationibus, Nobiles, Clariss.
viri, Patres optimi, & ingentibus in me-
os quondam beneficijs adductus, cum ni-
hil aliud, præter chartaceum hoc & perte-
nue haberem ^{ἐνίοτε}, quo gratum & pium er-
ga vos declararem animum, & utcunq;
probarem, id quasi arrhabonem quendam
propensi mei in vos animi ac voluntatis,
offero, dico, consecro. Quo si consequutus fu-
ero, ut quæ mea erga vos affectio, qui amor
sit, intelligatis, hancq; <sup>ἐν γὰρ ὁμοσύνῃ ἀγνωμόνας
καὶ πατρικῶς</sup> suscipiatis, aliquam me vobis
gratiam si non retribuisse, Thrasymbuli, ro-
gantibus quas Athenæ libertatē per ipsum
consequuta gratias debeant: Dijs faciāt,
ut quantas ipsis debeo, videar retulisse,
respondentis exemplo, (nec enim adeo φι-
λαντὸς sum, ut me satisfacisse existimem) at
habuisse arbitror, rogans, ut studiosissi-

um, obseruantissimumq; vestri honoris,
amare, fouere & amplecti nunquam cesse-
tis. Valete. Prid. Calend. Februar. Anno
reparate salutis, M. D. C.

VV. NN. & DD.

Obseruantiss, studiosissimusq;

M. Ioannes Lintnerus
Friburg. Brisg.

CAPVT I.

Deduplici Mandatorum definiti-
tione Nominis & Rei, varijsq;
eorum diuisionibus.

&c.

THESIS I.

DE Principum Mandatis disputa-
turi, cum multa quæ συνονυμῶς & pro-
miscuè vsurpentur, diuersum tamen Iu-
ris effectum contineant, & propriè intel-
ligendo multum differant, passim in Iure expressa re-
periantur; operæpretium existimaui, generalib. qui-
busdam præmissis, ne hæc transgrediendo, specialia
vero ponendo, intricata, ambigua, & quasi ἀνεφελῶς
fiat tractatio, omnem ambiguitatis rationem præci-
dere.

Aristoteles 1. Acroamat. cap. 1. & passim,

2. Verbi itaque Mandare, vnde & diuersa Manda-
dati notio, etsi varia sint significata, idemque inter-
dum, quod delegare, A. tradere, commendare, ce-
dere, B. præstare & exhibere actiones, denotet; pro-
prie tamen & communiter, nihil aliud quam præci-
pere, iubere, vel gerendum aliquid alicui (qua ratio-
ne & nos vtemur) committere, significat.

A. T. de Off. eius cui mand. est Iuris d. l. 8. §. 18. ff. de

Transact.

*Transact. l. 8. ff. de tutor. dat. B. l. 25. ff. de ad-
ministr. Tutor. l. 1. §. planè & §. 18. ff. de tut. & rat.
distrab. Brissonius in Iuris Lexico lib. 4. verb.
Mandare.*

3. Quare diuisione, quæ totius exploratrix ambi-
gui, omnis vt tollatur confusio A. primò omnium
duplicem Mandatorum rationem, quòd videlicet a-
lia sint Iurisdictionalia seu Iudicialia quæ vi & autori-
tate principis, superioris vel Magistratus Iudiciali de-
cernuntur, B. alia verò conuentionalia, quæ sint cō-
tractus bonæ fidei, consensu iniri, quibus alter alteri
gerendum, efficiendumque negotium aliquod com-
mittit; statuere placuit.

A. Petrus à Fons. Dialect. Inst. lib. 1. cap. 4.

B. T. C. de Mand. Princ. & Nouel. 17. cod. C. TT.

A. & C. Mandati & Inst. de Mand.

4. Priora (de quibus hîc nobis sermo) etsi variè
à varijs, vt potè Decreta, A. Edicta, B. Monitoria, C.
Iussiones, D. Præcepta, E. Rescripta, F. & literæ exe-
quutiux appellentur, omnium tamen commodissi-
ma esse in huiusmodi præceptis vel iussionibus Iudici-
alibus vocabula, Mandatum seu Rescriptum, cense-
mus.

*A. T. ff. de decret. ab ord. fac. l. nec quisquam §. §.
ubi decretum. ff. de Off. Procons. & leg. & ibi las.
num. 6.*

*B. l. Diuifratres. 39. ff. de relig. & sump. fun. C. l.
omnes. 33. C. de Episc. & Cler.*

D. Nou. de sac. Iussio. l. 2. C. de Mand. Princ.

*E. l. 3. si pecuniam C. de re Iudica: Bartol. in l. filius-
fam. §. Diuina. 16. & in fi. ff. De. legat. 1.*

F. l. fin.

1. *l. fin. C. si contrarius vel util. pub. & T. C. de diuers. rescript. G. Dd. passim.*

5. Non morantes & huius. id est, Rescripti, varias præsertim apud Grammaticos significationes. Quâuis enim idem aliquando, quod alterius scripto, A. vel etiam consulentibus B. (quod Ictorum est) respondere; nonnunquam verò pecuniam per literas Cambij (quod alij per Mensæ scripturam reddere dicunt) renumerare, germanicè *ein Geld durch wächsel bezahlen* / significet, ipso denique etiam Iure interdum generalissimè, D. pro omni lege seu Iuris specie sumatur: attamen hîc speciatim vsurpando, Rescripti nomine, nihil aliud quàm literas E. principis, quibus vel motu proprio, *auß eigener bewegnuß* / vel ad instantiam aliquorum, *auff vnderthänig bittelich anlangen* / vel ex relationibus absentium, vel suggestionibus præsentium *auff einkommen bericht kundschafft vñd erfahnuß* / aliquid alicui mandat ac præcipit, Germ. *ein Fürstlicher beuelch: Kayser: oder Fürstlich Decret oder Mandat*, intelligimus.

A. *Quid. l. 1. Epist. Nil mihi rescribas &c. B. l. 1. ff. de Appella: C. Terent. in phorm. Atq; illud mihi argentum rursum iubere scribi &c. ubi Donatus. D. Vlp. l. 3 ff. sepulch. viola. E. T. C. de diuers. Rescript.*

6. Ex quibus Mandata huiusmodi seu Rescripta, eo, quo diximus, sensu accepta, Literas principū vel Iudicum esse Exequutivas, ex officio eorundem ad partis implorationem emissas, quibus quis vel dare, vel facere, vel omittere quid iubetur, interdum simpliciter, plerumque tamen sub certa comminatione (sine qua idem quod sine sale cibis, sine spiritu vent

esse

esse dicuntur) nisi pareatur; commodè describi posse putamus.

7. Vtrum verò hæc Mandata, Comminatio poenæ & mulctarum semper deceat? & An Iudex impositam in Mandato mulctam, eo cui mandatur nō parente, augere vel minuere possit; Vel si non sit specificè inserta poena, sed tantum exprimat quod iudex vi & autoritate Magistratus *von Obrigkeit tragenden Ampts/ Gericht vñd Gerechtigkeit wegen* aliquid imperet, vel fieri mandet, vetetue, an pro arbitrio punire possit? vel denique Mandatum poenam arbitrio Iudicis infligendam continens *bey straff nach ermessung* (quod Mandatorum genus in Camera frequentissimum) valeat? quærenti, annuimus.

8. Vnde etiam eum, qui talia Mandata vel Rescripta decernere & emittere velit, & competentem Iudicem, & Iurisdictione eo, cui mandatur maiorem fore debere, nec tamen Citationem eius, ad decernendum requiri, elicitur.

9. Dubitanti verò; An nulla ratione, maiori minor, vel Iurisdictioni non subiecto, quis mandare, & ad parendum cogere possit? Fieri posse distinctione Iuri consentanea respondebimus.

10. De origine; An ex Iure Canonico, vel Civili, vel Glossis, vel principum statutis huiusmodi Mandata orta & recepta sint? controuertitur. Quidam enim gloss. A. ortum eorum acceptum ferunt; quidam antiquiora, nec Iu. Ciui. vel Cano. recepta putantes, vñâ cum Magistratibus & iudicijs Mandata, eorumque exequutionem, Christi Mandato Inhibitorio ad Adamum in Paradyso, Mando tibi, vt arbore, quæ est in medio Paradyssi, abstineas, sub poena

C

extra

~~omni~~ moti, introducta tenent, B. Nos vtramque opinionem ita conciliari posse sperantes, priorem de Iustificatorijs, hanc de puris (vii infra patebit) procedere posse opinamur.

A. Gloss. in l. de pupillo. §. meminisse, verbo Eum ff. de Neg. ope; nuncia: ubi addit formulam; Peto domine prator, ut mittatis nuncium vestrum, ut non adificet, vel veniat responsurus. Et gl. ult. c. extra parte 1. in fi. de V. S. B. Frid. Mind. de Mand. lud lib. 2 cap 3. n. 3.

11. Quoniam autem duplicem Mandatorum rationem supra statuimus, omissis conuentionalibus seu obligatorijs, Iurisdictionalia seu Iudicialia, quæ nostri instituti, & vi Iurisdictionis, seu Principis & superioris autoritate emanant, pariter, inter varias diuisiones, primò esse vel Inhibitoria, quibus Princeps vel superior coercet, inhibet, vetat prohibet, & ne quid fiat iniungit: vel Compulsori alia, quibus instat, iubet, imponit, vrget, compellit; vel Exequutorialia, quibus exequitur, dicimus.

12. Quædam deinceps dicuntur *Cum clausula*, quædam vero sine Clausula, seu pura, (de quibus infra) non multum tertio genere, quod nonnulli addunt, ob rarum eius usum, attento, quod nimirum quædam etiam Mandata sint Mixta, quæ partim cū, partim sine clausula esse possint, vt in Mand. super litigiosa possessione, de non offendendo, item in Causis Appellationum. &c vbi præter Citationem peti solent compulsoriales & inhibito.

13. Alia in vim Ediçti, Programmaticis, vel Legis publica sunt; alia priuata, contra priuatos & certos directa, Alia etiam simplicia, quæ præsupposita rei ve-

ritate decernuntur; alia vero ob insertam Clausulam Constito de assertis, A. vel si ita, quatenus ita est; B. si ita vt supplicans narrauit, res se haber (quæ in Iu. Cano. præcipuè Decretal. non rara) Conditionalis (nā & hæc securi legata, fidei commissæ &c. valent) nuncupantur.

A. Mandosius de Monitorijs q. 3. B. Exempla sunt in c. peruenit & c. seq. è de Fideiussoribus.

14. Alia denique sunt Gratia, quæ Principis beneficio sine alterius damno vel læsione conceduntur, vt si quis natalibus restituatur. Comes Palatinus, Nobilis, vel Prothonotarius efficiatur, Præfecturam consequatur, dispensationem prohibitus, vt cum quadā matrimonium contrahere possit, impetret &c. Alia Iustitiæ, quæ ad iustitiam partibus administrandam, Ius suum cuique tribuendum, conceduntur; vt si Princeps alicui demander & committat, vt litem & causam inter duos cōtrouer sam cognoscat, dirimat, ac definiat.

CAPVT II.

De Mandatis cum Clausula.

15. Mandatum cum Clausula (de secunda enim Iurisdictionalium diuisione, posita, hîc nos potissimum) nihil aliud est, quàm Principis, vel superioris Magistratûs præceptum, quo licet aliquis facere vel dare aliquid alteri, siue ad instantiam alterius iubeatur, ~~pari~~ tamen contra quam decernitur & emanat, facultatem & potestatem, rationes cur parere vel exequi necesse non sit, præfixoad id termino, proponendi, ob additam nimirum conditionem, (quam Dd. Clausulam salutarem vocant,) istam, vt si se tali

mandato grauatum sentiat, responsurus, seu cer: o die ad Principem vel Magistratum, iustitiæ complementum accepturus, veniat, non adimit.

16. Quæ Clausula cum iustum & æquum reddat Principis Mandatum, Princepsue seu Iudex, sub tali Clausula quid mandando, seipsum iustificet, nihiloque partem grauet, eâ additâ, rectè Mandata iustificatoria dici possunt.

17. An vero huiusmodi Mandata comparando, vim simplicis & meræ Citationis habeant, quæstionis est. Affirmatiuam etsi non pauci teneant, A. Negatiuâ tamen sectantes, propter annexam Mandandi & præcipiendi autoritatem, allegandas grauaminis causas, exceptiones opponendas, & necessariam denique in casu Releuâtium Exceptionum Cassationem seu Absolutionem, non esse simplicem & meram Citationem, licet quandam Citationis vim habeant, rueri conabimur. B.

A. *De cõter. Gail. 1. obs. 19. n. 5. & seq. Mandos. de Monito. q. 17. n. 2. & q. 2. n. 1. Marant. de sent. n. 27. B. Frider. Mind. lib. 2. cap. 7. n. 2.*

18. Cum & hæc Mandata non nisi ad instantiam eius, cuius interest, prout regulariter in ijs, quæ ad priuatam tendunt vtilitatē, fieri solet, edantur, quæri solet & illud: An interlocutiua, an vero definitiua sententia decernantur? Interloquendo, siquidem non magno conflictu, vt Constant: Imper: loquitur, & auditis vndique allegationibus, vel causâ cognitâ emittantur, decerni respondemus.

argumento l. interloquutio 4. & l. 5. & toto T. C. Commin. Episto. l. ex stipulatione C. de sent. & interlo. omni: Iud. l. post sententiam eod.

19. Vtrum vero contra omnes, omni respectu præ-

ciso, vel contra quos impetrari & decerni queant, dubitatur? Subditorum discrimen considerando, & inter Imperatorem, vel Cameram Imperialem, inter quos est concurrens Iurisdictio; & his inferiores, distinguendo, parum remanebit dubij: hos enim intuendo, quemlibet indistinctè Magistratum subditis suis, pro rei qualitate, nec obstâtibz priuilegijs, imperare, mandare, & præcipere posse, certum euadet.

20. Diuersâ tamen Imperato: & Cameræ statuum Imperii respectu, & eorum qui Priuilegium Instantiæ habent *die Austrâg*: est ratio: Austregis enim locum habentibus, silent: ijs autem inter immediatos (sunt enim alij Immediate, alij mediâtè Imperio subiecti) cessantibus, Mandatis iustificatorijs locum esse, in Collegijs, Ciuitatibus, Vniuersitat. Comitibus, Baronibus, Nobilibus (quatenus Austregarum Instantiâ seu Priuilegio non gaudent) Imperiû immediatè recognoscentibus, palam est.

21. Vnde contra Principes, tam Ecclesiasticos, quâ seculares, priuilegiatam instantiam habentes, Mandata iustificatoria, nisi in consequentiam Constitutionis vel styli Cameræ Iurisditionem generaliter aliâs fundantis putâ Constitutionis, fractæ pacis, Religionis: *Des Landfridens* litigiosæ possessionis &c. impetrari non posse, apparet.

Gail. 1. obs. 1. n. 24. Mando. de Monitor. lib. 2. cap. 8. n. 2.

22. Dubium est illud: Vtrum tale Mandatum Impetraturò, libelli incumbat oblatio? Distinguentes; ijs casibus quibus legitimus requiritur processus, A. libellum quoque esse necessarium, aliâs vero summariam inscriptis porrigi posse petitionem, relicta o-

primè impetrandi, eiusque arbitrio, vtro, articulatione vel summario vti velit libello, respondemus,

A. Auth. offeratur cum seq. C. de lit. contest.

Gail. 1. obs. 78. n. 6.

23. Quia vero Mandata hæc quandam continere videntur Exequutionem, à qua Iudicium incipi nequit A. ordoque Iudiciorum II. Constitutus primùm offerri libellum, deinde litem contestari, tertio Iusiurandum de calumnia præstari, quarto causam testibus, Instrumentis, vel alijs probationibus inspectis, cognosci; quinto sententiam proferri, postremò Exequutioni, nisi fuerit appellatione suspensa, B. de mandari, iubeat, secus verò in his Mandatis fiat queri potest. An iuri sint consentanea? Exceptis casibus nonnullis, quibus Iudicium à Mandatis vel Præceptis inchoari potest vt Noui operis nunciatione, & alijs (de quibus postea) negamus.

A. l. i. C. de Exequut. rei iudicat. l. i. C. de prohib. sequest. pec. l. si cum ff. de rei iudica. B. l. prolatam C. de sentent. & Interlo. omni iudic. ibig. gl. & Dd. legibus adductis hæc solennia esse Iudiciorum tradunt.

24. Quid denique in Iudicijs' circa hæc Mandata receptum, quique Effectus? Ea vim Citationis habere, deinde, si is cui Mandatum factum est, contumax sit, Iudicem id confirmare, & contumacem in poenam Mandato insertam condemnare; sin verò compareat, & Exceptiones Relevantes, vt Dd. loquuntur, id est, idoneas & sufficientes non opponat, tunc Mandatum confirmari, ijs autem oppositis & deductis cassari, & ad Iuris viam reduci debere, ex communi Dd. sententia constat.

CAPVT III.

De Mandatis Puris, vel sine Clausula.

25. Mandatum Purum, vel sine Clausula, nihil aliud est, quam præceptum quoddam poenale, Principum, Magistratum, Iudicum, & aliorum, qui potestatem habent, simpliciter absque vlla Clausula Iustificatoria factum, paritionem & poenam rectè, sine vilo grauamine aliquando, ob manifesti quonituntur, Iuris rationem, iniungens.

26. Quæ mandata cum à fronte Exequutionem intentent, & ab ea, contra communem A. Iuris normam incipiant, indeque iniusta vel exorbitantia esse dicantur, regulariter non valere, Camera B. ordinationibus expresse cautum est.

A. d. l. i. C. de Exeq. rei iudica. B. lib. 2. cap. 23.

Nach dem auch in den Keyserlichen Rechten gar wol geordnet. 16.

27. Cum verò & Clausulam Iustificatoriam & Citationem nonnunquam insertam non secus ac Iustificatoria, habeant, indeque nec Pura vel sine Clausula rectè dici videantur; diuerso tamen id fieri respectu, & in his quidem, Iustificatorijs scilicet, Clausulam esse de causis contra ipsum Mandatum, si quas habeat, allegandis: in illis autem non opponi Clausulam contra ipsum Mandatum, sed contra poenæ declarationem, in casu non præstitæ paritionis faciendam, excipiendi & allegandi: nec damnum Citationem de allegandis, quare grauatum se sentiens non teneatur parere, causis, sed de docendo Mandato obtemperatum.

esse, ipsum paruisse, vel sin minus, de videndo audiendoque in poenas contempti Mandati se incidisse, & declarari, aimus.

28. Quam vocationem siue Citationem nunc annecti, quondam autem seorsim peti solitam, licet de Iure Communi non habeant, annectendam tamen esse, exceptis inhibitorijs, Constat. Imperator: Spirensi A. sancitū, & nouissima Ratisbon. B. iteratum est.

A. S. Ferners 6. Speyrisch 8. Reichsabschides / de An. 70 Ferners statuiren vnd ordnen wir / das zu mehrer abföhrung &c. Et §. Inn was sonderen. 9. Visitatione & eius Memorial. de An. 79. verb. dain zulässigen fall vñ Mandat Suppliciert &c. Cifnerus part. 2. Ord. T. 22. sub. fi. B. §. demnach aber. Regenspurgischen abschides. de An. 94. ad fi. wollen das dergleichen Mandata ohn einverleibung. Gail. 1. Obs. 15. n. 4. ad fi.

29. Annè pro his impetrandis libello opus? Ob celerem & summariam expeditionem, seu perfunctoriam illam Narratorum, vt in Appellationibus Actorum, declarationem seu repetitionem, ex communi sententia negamus.

30. Hinc & nullo Austregarum priuilegio attento, contra quoscunque immediatè Imperio subiectos, ob paratam quam habent, Exequutionem, quæ der Auftråg priuilegio non gaudet, ab Imperato. vel Camera decerni possunt.

31. Quamuis autem hæc Mandata, ob Exequutionē, quam important. regulariter non valeant, nulliusq; sint momenti, quin tamen Casus tam in dicta Camera ordinatione, quàm à Dd. nostris, & quidem con-

ueni-

uenienter Iuris regulis, quibus Indicium iuchoari potest, excipiantur, non abnuimus.

32. Quos etsi nonnulli ad 7. alij vero λέπλοτογοι ad 8. vel 9. genera reuocent; nihilominus tamen ob mutuum concursum, vel eorum subalternationem ad 4. Capita, ceu fontes, haud incommodè referemus.

Gail lib. 1. de pae. pub. cap: 5 n. 10. saepe d. p. 2. Ordin. Cam. T. 23.

33. Nam si res causæ, A propter quam talia Mandata decerni peruntur, per se, ipso Iure vel Consuetudine est prohibita, eaq; comissa sine vltiori cognitione habeatur pro illicita & poena digna (quod & alij specialiores, seorsim ab alijs positi; vt pote si iustus armorum das auffruor oder bluttuergiesen enistehn möcht / vel scandali sublit metus; aut factum nullo Iure iustificari queat; aut Mandatū fiat super eo, quod parte præsentē & invita concedendum foret, reducuntur) 2. vel magnum præiudicium B & damnum irreparabile metuatur; 3. vel de C vtilitate publica agatur 4. vel in D mora periculum sit, à Mandatis huiusmodi salua Iustitia & æquitate inchoari posse manifesti Iuris est.

A. d. T. 23. ord. Cam: vers. Es were dann das die sache vnd handlung daruber die Kayserlich Mandat B vers: oder das dardurch dem anruffenden theil C vers: oder die sache wider gemeinen Nutz were D vers oder keinen verzug leiden möcht.

34. Grauißima, & dubijs omnium per è practicoꝝ animis agitata quæstio ē, Vtrum hæc Mandata sine Clausulis, vulgò auff die vier fälle / contra Mediatos Imperij decerni queant? Negatiuam amplectimur.

35. Nec illud hîc transeundum An Mandatis Exe-
quutorialibus vel sine Clausula, pariter, sicut Iusti-
ficatoriis, Citationibus, & similibus processibus, prô-
ut ex proditis constat formis, A contra Magistrat-
um, pro quo alias semper militat præsumpcio, quod
rectè & iusta motus ratione, B cuncta faciat (cum
sit minister Dei C in terris) subditi agere possint ? Istâ
præsumptionem non esse adeò vniuersalem vt nulla
detur Exceptio, cum Princeps vel Magistratus labi, er-
rare, decipi, & alia quæ superioris inspectione & cor-
rectione indigeant, agere possit, nec sibi inferiorem
Magistratum, quasi à subditis coram superiore, quem
recognoscit, iustis ex causis conueniri nequeat, blan-
diri debere existimamus.

A. De Princib. conueniendis extat p. 2. ord. Camer.
T. 4. §. fin Gail. 1. obs. 1. n. 19. Mynsing. Cent. 3.
Obs. 1. De reliquis vero statibus immediatis, vide.
Geil. d. obs. 1. n. 46. Myns. Cent. 1. Obs. 89. Min-
da. de extrahen process. cap. 18. n. 3. in fin. B l. 2. C. de
off. Ciuil. Iud. l. iniuriarum §. is qui Iure publico.
ff. de Iniurijs C. c. non solum c. qui malos 24. q. 5.
& toto. T. C. de Magist. conuen. l. Diuus 4. ff. de
in. integ. rest. c. conquerente De rest. spoliat.

36 Maximam tamen in jis decernendis, propter sur-
stinendam Magistratûs, quem omni Iure summa re-
uerentia & pietate agnoscere subditi A debent, auto-
ritatem, ne delinquendianfa, vel ipforum malitiæ &
delictis patrociniûm præbeat, adhibere oportet pru-
dentiam : Qua in re Consiliarij & officiales prudentes
& religiosi, quibus & princeps non magis quam mem-
bris sui corporis, B cuius & pars habentur, cuiq; sicut
stellæ in firmamento cœli adhærent, radij q; sunt co-
ruscantes & illustrantes regnum eius, carere potest

sua

suâ prudentiâ & fidelitate; non vero crudeles, rapa-
ces, concussores, subditorum flagellatores, vel turba-
rum incendiarij (hi enim infamia, nota, & ignomi-
nia Principis & deuastatio regni sunt.) multum pro-
derunt.

A. per l. si filius 3 C. de pat. pot. l. congruit. 13 ff. de off.
pres. l. respiciendum §. furta domestica. ff. De pæ-
nis. B. rex. in l. quousque C. ad L. Iul. Marc.

37 Quatuor ergo, si Principi, vel Magistratui in sub-
ditos animaduertendi necessitas in cumbit, ne con-
tra eum huiusmodi Mandata peti queant, tenenda pro-
ponimus. primò ne præcipitanter quidquã ad vindi-
ctam properando agat, verum seuerius quid promeri-
tû vel decernendû esse existimans, 30. dies minimû
pœnam subeundam suspendat. A 2. vt legitimè pro-
cedat, 3. vt innocenti multitudini, ne huius querelis
& suspirijs iram Dei in se commoueat, quantum fie-
ri potest, parcat 4. ne modum excedat.

A. rex sing. in l. si vindicari 20. C. de pœnis, & ibi
Gothof. in not. Idem refert Tacit. in Tyb. cap. 75. Et
alludit illud seneca in Agamem. Da tempus & spati-
um tibi, Quod ratio nequit, sanabit mora. Et elegan-
ter idem in Octau:

Consulere patriæ, parcere afflictis, ferâ

Cæde abstinere, tempus atq; iræ dare

Et Aurel. Vict. de Theodos. scribit, quod aliquando
ab eo seuerissimè præcepta modica dilatione emolli-
ebantur.

38 Incidenter hîc quæstio, cuius & praxis hodiernis
moribus non infrequens, moueri potest ista: Vtrum
princeps vel Dominus in suum officialem, propriæ uti-
litatis studiosum, inq; sui sacculi commodum, prin-
cipis verò detrimentum & fraudem, prohibitas & il-

licitas. exercentem artes Capitis vel sanguinis poena animaduere possit? Eos ab omni penitus furti actione eximere, A cum propter fidem & fidelitatem promissam. nec Iuri, nec æquitati consonum sit, ideoq; si Princeps vel Dominus fraudulentius quid, vel maiori cum fraudatione pro rei qualitate gestum, aut publicam Principis pecuniam, administrationis tempore subtractam compererit: denegato Iuris patrocínio, & adhibita commissi furti aperta probatione & euidenti, siquidem in dubio, tempore etiam administrationis ditissimus factus, non ex principis vel Domini redditibus, seu fraudulenter; sed licite sua diligentia acquisuisse præsumatur, capitali animaduersione, ex l. Iulia peculatus puniet; B. nec tamen parua, viliora, & domestica furta publice & grauius vindicabit:

A. VVesenb. in parat. ff. de Furt. n. 8. Bossius in pract. Crim. c. de furt. n. 25. Tirag. de pæn. Caus. 58. B. S. i. l. Iulia. peculatus 9. Inst. de pub. Iud. Clarus in praxi Crim. qq. q. 68. vers. Officialis. qui publicos prouetus &c. C. VVes. d. lo. & l. perspicendum 11 §. 1. ff. de pæn. fac. l. l. §. 20. ff. de vi & vi arma.

39. Quum deniq; subditi sæpius iniquius, & atrocius habeantur, hiq; eorum investigare commoda, illisq; mederi non studeant, neq; lapsus, prout magna hominum imbecillitas, competenti moderamine subleuent; misceruli & egeni plus iusto aggraentur & opprimantur, nec non eiulando, lachrimandoq; ad Deum contra superiores vel Magistratus conquerantur, & clament, adeoq; illis succurrere sit æquissimum, παρηγοῖα quasi & παχυνλῶς hic quærere placuit: Vtrum subditi contra principem vel Magistratum, præter dictam impetrandorum Mandatorum defen-

sionem

sionem, non attento ordinario Magistratu, Principe, Episcopo, vel comite &c. superioris vel potentioris alicuius protectioni pro certa annua pensione vñ ein Jährlich schus vnd schirmgelt/ se subijcere & proprio quidem motu, inconsulto ordinario Magistratu, nulla præuia causæ cognitione, coram Imperat: Camera, vel Austregis, vel sine necessitate aliqua, protectorem sibi eligere queant?

40. Cuius quæstionis affirmatiuam, quamuis nonnulli generaliter, indistinctè & in Thesi, non omnino conuenienter Iuris fundamentis teneant; attamen B. nos illa moderantes, & absolutam assumendi protectoris licentiam propter reuerentiam subiectionis, & concurrens vel insequens Ordinarij præiudicium, limitantes; & tutius de mum cuiusq; status vel Magistratus esse patrocínio, rectè agere, ius & iustitiam administrare, omnia placidè, iure, & æquitate utendo, componere, & exiguum nonnunquam pati detrimentum, gustu licet insuauiore, quàm sub plausibili protectionis titulo, seruitutem annuo emere salario, opinantes; subditis liberam rerum administrationem habentibus; potestatem quidem eligendi protectores, verum non temerè, vel sine necessitate, sed iusta subsistente causâ, quod videlicet ordinarius vel nolit, vel defendere non possit, vel aliâs iniquè grauet, ita tamè, vt proximè superior (nisi iustè & probabiles alium deligendi sint causæ) in protectorem deligatur, concedimus.

A. Schurff. Cent. 3. Cons. 23. Gail. 1. obs. 54. B. Mind. lib. 2. Cap. 16.

14 An vero Ordinarius, vel Hæreditarius seu Naturalis princeps vsu vel necessitate exigente, alio dese-

fore vel Aduocato electo, subditos ad huc defendere teneatur? Quia noui patroni electio, antiquioris patrocinium non tollit A. hicq; specialis & singularis saltē contractus; ille vero generalis Iurisdictionis, & Iure Magistratus omnibus etiam extraneis, securitatem & defensionem in suo territorio præstare debet. B. tenei certum est.

A. *argumento. l. sancimus C. de Testam. Quod enim non mutatur, tñr stare prohibetur?* B. *Gail. 2. obs. 64.*

42. Hinc & illud insurgit: An aduocatus vel protector clientes suos in ipso Ordinarij territorio, & quidem etiam armata manu vel aliis actibus, defendere audeat, ipseque Ordinarius ferre vel pati debeat? Illum ubiq; subuenire (nisi contractus aliud suadeat,) debere; hūc vero si nec ipse subditis auxilium denegat, nec contra ipsum defensoris patrocinium tendat, nec ad defendēdū insufficiens vel inhabilis sit inuocatā Iuris via, vel Imperat: & Cameræ Iurisdictione, ferre minimē debere; secus vero si ipse ordinarius subditos iniurius grauet, vel diuexet, iudicamus.

Argumento. l. pleriq; ff. de in Ius vocan. l. de domo. ff. de R. I. Iason. in l. ut vim n. 15. ff. De Iust. & Iu: Alberic. de. Ros. d. l. pleriq; Myns Respōs. 27. n. 10.

43. Qui nimē contra consanguineum & confœderatum clientes suos protector defendere tenetur, maxime verō si ceteri adesse nolint, vel alias ipsos grauet & molestant.

Simon Pistor. cons. 19. Bartolus. Auth. hoc ita C. de duob reis stipul:

44. Quid si vero extra communem protectionis vel Aduocatiæ obligationem, de non offendendo, vela-

lia huiusmodi interuenisset transactio? si poenā ista pactio stabilita sit, cōtrafaciens, & ab ea discedens impunē à Comprorectore, etiam consanguineo repelli potest, inq; poenam præfinitam incidit. A. Sin vero iureiurando vallata sit; tum si alter paciscentum clientes alterius iniquē vel iniuste, extrā legitimam Iuris rationem, offendat, nullo pacto aut statuto familiari seu conuentione hæreditaria, vulgo Erbainigung obstante, quamuis iuratā, impunē contra confœderatum suum, protector suos clientes defendet.

A. *l. cum pater §. libertis & ibi Bartol. n. 7. ff. de leg. 2. Iul. Clar. prax. Crim. lib. 5. §. fin. q. 47. Gail. de pa. publi. lib. 1. cap. 3. n. 16. cum alijs per eum allegatis B. c. puenit. 3. c. petitio, cum alijs similibus De Iureiurando.*

45. Sed Iurisne aliquo tantum, vel & Facti remedio, illa defensio præstanda? Factum distinguendo, si proprio fiat furore, impetu, vel audacia, tunc quia nullo Iure iustificabile, A. ad id, nec ad improbam quoq; sollicitationem vel petitionem clientum, protector est adstrictus; sin aurem armis quidem, & contra audaciū eundo, sed tamen Iure, fiat, & cuncta (iuxta Comicum,) priusquam ad arma sit peruentum, fuerint tentata, adeò, vt nec ratio vlla, æquitas, consilium, vel legum autoritas locum habeat; protector pro sua autoritate, patrocinij Ius pro clientibus fideliter sepi⁹ etiam, in manifesto videlicet periculo, vel dilatione periculosa &c. non rogatus, & si sua interesse putet, etiam inuitis clientibus, ob commune obligationis Ius, interponere tenetur.

A. *l. si quis in tantam C. unde vi. B. pellere. n. vim. vi, & vulnere vulnus permissum est. l. ut vim ff. de Iust. et Iu. et toto T. C. Quælice: un. fin. iud. vind.*

CAPVT III.

De Clausulis principum Mandatis seu Rescriptis inseri solitis.

46. Cùm Romanus Princeps, vel Imperator, multitudine negotiorum præuentus ad omnia per eum emanata aduertere nequeat A. indeq; suos Palatinos ob assiduam in Curijs Mandatorum subreptionem, B. omnia temerè conqueratur; C. ideoq; ne per precesiones eiusmodi furriuas, & potentiâ eorum qui instant, extortas D. quicquam Iuri generali (est enim Iustitiæ veritatis, & æquitatis custos) vel publicæ utilitati aduersum statuatur, vel hinc, vnde expectatur Iustitia, proficiantur iniuriæ; certis proinde quibusdam Clausulis (de quorum potioribus hîc; quædâ de alijs ad seq. reiicientes caput,) fraudibus & importunitati obstrepitum peritorum, pro diuersitate rei, medelam & remedium, vel nonnunquam etiam robor adhibet.

A. Cornel. cons: 135. lit. C. 4. par. B. Zas. lib. 2. Cons. 10. n. 28. C. l. defensionis facultas C. de Iure Fisca, & l. prohibitum. C. eod. D. l. 1. C. de fund. limitroph.

47. Omnia itaq; Mandata vel rescripta, tam S. Pontificis, quàm Imperatoris, vel Cameræ Imperialis, quæ sub nomine & sigillo Cæsaris decernuntur, vel etiam alterius principis, tacitam hanc Clausulam (*si preces veritate nitantur*) continent, ita ut non teneatur is ad quem idest directum, mandare Exequutioni, sed si subditus sit, sub & obreptionem opponere; sin vero officialis vel Iudex sit, melius informato principe, se-

cundam Iussionem vel Mandatum expectare possit ac debeat.

c. 2. De Rescrip. l. vniuersa C. eod. c. dicenti 25. q. 2. l. puniri C. de diuer. Rescrip.

48. Vnde licet non simpliciter, sed sub pœnauel Excommunicationis, banni, priuationis bonorum, honorum, vel dignitatis, siue etiam quauis alia, quid fieri præcipiatur, eam tamen is, cui est mandatum vel Rescriptum, si sciens narrata esse falsa Exequutioni supersedeat, non incurrit.

c. si quando. De Rescrip. vbi Panorm; Innocen. c. inquisitioni De sent Excommunc. gl. §. deind. competens, verb. nuncios. Auth. De Mandat. Princip.

49. Nec tamen Delegati, vel eius, cui mandata est causa, Iurisdictionem hæc clausula suspendit, sed vim saltem causæ cognitionem, sententiam, eiusuè exequutionem suspendendi habet.

Fel. c. 2. De Rescrip. n. 6. Decius eod. num. 5. Francis. Ripa n. 8. Bartol. l. prescriptione C. si contra Ius vel utilit: pub: Gail: lib: 1. obs: 14. n. 2.

50. Quod & in Mandatis sine Clausula, putà si princeps, vt præcisè, sine causæ cognitione, sine vlla exceptione, mora, vel dilatione aliquid fiat, detur, vel committatur, præcipiatur; nec solum Iustificatorijs, vel cum Clausula siue conditione (si tegratum sentias nisi aliter se se habeat, nisi iustas non faciendi habeas causas,) expressâ, procedere, huicq; Clausulæ prædictæ locum esse, aimus.

c. 2. De Rescripti: verbo præcisè. Gail. lib. 1. obs: 14. penè per tot.

51. Nec tantum in commissione vel delegatione cognitionis & exequutionis causæ, sed solius etiam exequutionis, cum & hæc præuiam habeat cognitione

(tacitè) cui clausulā (si preces &c.) semper inest, de mandata.

Bartol. in l. à Dino Pio. n. 4. ff. de Re iudic. & l. præscriptionem & l. etsi non cognitio C. si con: lus: uel util. pub. Menoch. d. arbit. Iud. lib. 1. q. 38. n. 3. & 4.

52. Quum porrò multi, super Mandatorum Clausulis ad eminentiam principum pertinentibus, sicuti cuiusq; tulit ingenium, vel suavit forsan commoditas; nunc potestatem eorum extendendo, nunc perputando, multa disputarint, tum hæc vel maxime de plenitudine, suis non fuit destituta patronis, qui nō minus varia variè quoque de eadem differuere, tantæ eā importantiæ arbitrantes, ut Mandato immixta omnē qui in eo desideratur defectum suppleat, omnem fraudem ac dolum, & præsertim sub: & obreptionis exceptionem excludat.

A. Zas. lib. 2. Cons. 10. n. 6. B. Guido pap. Tract. De Rescriptis. n. 26.

53. Ita tamen distinguentes, ut eorum opinio, quoad Effectus Iuris positiui, non Naturalis seu diuini, teneat.

Fel. c. postulasti n. 12. De Rescriptis Alex: lib: 1. cons. 79. n. 7. ubi Carol. Molin.

34. Nos in huiusmodi Mandatis parcius principibus indulgentes, nec habenas usque adeò laxantes, ut sine causa, pro solo voluntatis & potentiæ libito seu Maiestate, quod contra legum candorem, vel Iustitiæ & æquitatis rationem statuunt, vel Ius suum alteri auferant, & (nisi vrgens publicæ utilitatis causa vigeat, & de ea expresse constet) infringant; Principū potestatem ad subditorum tutelam, & Iustitiæ administrationem afferendam esse amplissimam; ad inferendam verò iniuriam vel præiudicium tantam potestatis plenitudinem

diuinem

dinem non esse agnosceudam censemus.

Bald. c. 1. colum. 2. apud quos con. Inuest. & in l. ex facto ff. de vulga. & pup. sub Zas. d. lo. n. 7. & 10.

55. Adeò quidem, ut si vlla publicæ utilitatis causa, ad excusandum Principis factum appareat, eam ad indiuiduum exprimi necesse sit.

Socin. Cons. 273. col. pen. vers. & si dicatur.

56. Non morantes, quod nonnulli Dd. iustam in principe semper, & (ut loquuntur Theologi) pro semper autument præsumendam esse causam; Nam si princeps in suis emittendis Mandatis, difficilis sit & grauis, & natura negotij super quo mādatur præsumptionem causæ iustæ (quæ ex Mandati circumstantijs colligenda) reciperet, libenter, minus verò si in concedendo foret facilis, vel absurda, iniqua & impertinentia in Mand. apparerent, ad stipulamur.

Zas. d. loc. n. 11.

57. Quamuis enim summam tenet potestatem, at tamen & summam obseruare debet honestatem, seu Regulam, & æquitatem, cum à capite sit edenda ratio: Vnde nisi potestas legitima sit, hoc est iusta & rationalis, sed iniusta potius, & pro ratione dominetur voluntas, magis impotentia seu deficientia erit appellanda, siquidem magis circumspicere, raroq; potestatis plenitudine vti debeat.

Bald. consil. 453 3. par. vers. dicetur autem potestas & in l. 2. C. de commun. rerum: alie: per not. in l. pen. ff. de hered. instit. argumento c. cum innotuit. De Elect. Zas. d. lo. n. 13. cum seqq.

58. Hinc cum principis intentio, etiam de plenitudine potestatis, nunquam videatur esse talis, quod Iuri alteri quæsito derogare velit, utpote cuius Man-

dala cum Iustitia, & saluo Iure tertij, hoc est, ita vt nemini Iniuriam faciant, nec Ius tertij lædant, sed saluum & illæsum relinquant, intelligenda, A. principis omnes suos actus à Iustitia Poli & Fori regulari velit, B. vtrq; autem Iustitia mendacē, in poenā Mendacij, impetratis carere iubeat, consequens erit Clausulam de plenitudine potestatis, alteram, si preces &c. vel contra ipsum etiam Mandatum sub & Obreptionem tollere, eaq; opponentem exarmare non possit.

Ac super eo §. hoc tuam. de off. deleg. gl. ibidem. verbo intentionis: l. nec auum C. de Emancip. liber. cū alijs sim. Gail. lib. 2. Obs. 58. n. 4. B. Bald. l. 1. n. 1. ff. de Constit. princ. Ius. ibid. n. 3. C. l. etsi legibus C. de diuers. rescrip.

59. Cū ergo hæc Clausula, vt & alię quędā hoc tempore, velut ex styli consuetudine, in omnibus propè Imperialibus literis inferi, & sæpenumero in pertinenter rescribi consueuerint, in eistantra visponenda non est. Eleganter etenim Baldus temerariam istam & abusiuam cautelam, qua principes hodie in Mandatis vtuntur, in totum ab aula eradicari, nec ita in vsu frequentari debere; subiūgens, plenitudinem potestatis nec aliter, quam de bona & laudabili, non vituperabili, vel tyrannica intelligendam esse, dicit.

Zas. dd. locis. Bald. Cons. 297. post princ. 3. pa. incipit, Ad euidentiam pramittendum &c.

60. Est & alia Clausula, *Excerta nimirū scientia*, cui eandem cum superiore vim & effectum, vt ea quoq; Mand. inserta sub: & obreptionis vitium tollat, attribuant; A. Quibus haud absolute ad stipulantes, d. clausulam solum in his, de quibus certam præsumitur habere scientiam, secus verò in ijs, quæ ignorare præsumitur, vt quę in facto consistunt, vel quando impetra-

tio est

tio est sub reposita, vel in præiudiciū tertij, operari existimā, Quia sicut principalis concessio videtur facta si preces veritate nitantur (quā claus. omni Mand. tacite vel expresse inesse supra posuimus) ita etiam Clausulę accessoriæ intelligi debent, B.

A. Alex. lib. 5. Cons. 41. inf. Anton. Gabr. Com. Conclus. lib. 6. De Claus. conclus. 1. n. 26. B. l. fin. C. sentent. rescin. non pos. l. causas C. de Transact. Gail. lib. 2. obs. 58. n. 5. Decius Cons. 148. n. 6. remiss.

61. Eiusdē efficacię nonnulli quoq; Clausulā Morus proprii, vt sub. & obreptionē tollat, nec contra preces opponi queat, cōstituūt: A. nonnulli autē eā modificatione, vt saltē in Mandatis vel Rescriptis gratiofis, quę sine alteri^o iniuria cōcedūtur, nō si Ius tertii lædāt, vel, in ei^o præiudiciū vergāt, tū enim tolli sub & Obreptione vel excludi cōditionē Si preces veritate &c. accipiūt. B.

A. C. si motu proprio. De prabend. in 6. Clem. Et si Rom. pont. vbi gl. & Clem. per literas, verbo directæ de prabend. in Clemēt. Gabrielius d. T. de Claus. Conclus. 2. n. 1. B. Decius Cons. 407. n. 21.

62. Quam de Mand. Gratiof. opinionem etiam si aliqui. pro maiori robore, distinctionis pharmaco, vt si nimirum in supplicatione taceatur qualitas rei, non personæ inhærens, Clausula (*Motu proprio*) vitium sub & obrept. tollat, A. saluare conentur; nihilominus tamen sub: & obreptionem, si talis subtriceatur qualitas (siue rei, siue personæ inhæreat) qua significatā princeps non, vel saltē difficiliter concessisset, seu recusasset, Motu proprio tolli, B. eoq; nomine ad Mendacij delictū cōiunēdū debere, minimè esse opināur.

A. d. c. si motu proprio, Felin. c. ad aures. n. 7. Deci. ibid. n. 11. De Rescri. Menoch. 2. d. arbit. Iud. Cent. 2. Cas. 201. n. 81. B. Anchar. Cons. 137. Abba. c. quia circa. vers. sed q̄ro. de Cōsang. Men. de lo. n. 83.

CAPVT V.

De Exceptionibus Mandatis opponendis; & Sub: vel Obreptione.

63. Cum nullum tam graue, tamque enorme factum seu facinus fermè sit, cuius ipse author non patrociniū, ex insito defendendi seu purgandi amore, prout in primis apparet parentibus, Adamo ab Eua, hac à serpente se deceptos excipiēdo querelantibus, quærat, & rarò statim quis Mandato pareat, sed plerumq; crimina & errores aliquo prætextu palliēmus, proinde sicuti in alijs, ita & Mandatorum ptocessib⁹, quasuis Exceptiones, in Mandatis autem puris solam sub: & obreptionis exceptionem admittimus.

Gail. lib. 1. obs. 14. Deputat. VVormati: de Anno 86. & nouissima Constitutto: Ratisbonen. §. Dann auch zum dritten.

64. Est autem Obreptio quæ per falsi fit narrationē, seu falsam suggestionē, cum nimirum in libello supplici falsa obrepunt narrata: Subreptio verò quæ per veri taciturnitatem, seu consulam vel perplexam ei⁹ narrationem, vel veritatem occultatam committitur.

Abbas c. cum dilecta n. 15. De Rescri. August. Berous c. super literis n. 1. eod. Menoch. d. Cas. 201. n. 9

65. Quam differentiam etsi multi, adductis & tortis ad sui defensionem legum A. & Dd. B. auctoritatibus, nec non inspecta horum verbalium, quod utrūque ab ob & subripio, quæ idem sonent; descendat, deriuatione, seu Iuri contrariam improbenr, eos tamen, potissimum circa deriuationem, quod obreptio

non

non ab obripio, sed obrepto vel obrepto deducatur, errasse, & vocabulorum proprietate spectata, saluam manere differentiam, pace illorum dixerimus. C.

A. l. sed si hoc §. patronum V. obreptionem. ff. de in Ius vocan. l. si fideiussor §. si causam ff. Mand. l. 1. C. si nupti. ex Rescri. pet. B. Menoch. d. loco. n. 10. & seqq. remijs. Berous d. loco. n. 2.

66. Non tamen promiscuum horum terminorum in Iure nostro esse vsum, & quoad effectus annullandi Mandatum, nullam esse differentiam, cum utroq; modo Mandatum reddatur ipso Iure nullum, negamus: licet quoad alios effectus, delicti scilicet grauitatem, poenæ acerbiter, magnum sit discrimen, siquidem grauius per obreptionem, quæ & crimen B. dicitur, quam subreptionem, quod grauiora sunt delicta Commissionis, quàm omissionis, delinquatur. C.

A. Quia plus est falsum exprimere, quam verū suppressere Ab. c. quia circa. n. 5. de Consang. & affi. B. l. debuit ff. de Infam. l. si quis obrepserit. ff. De fals. C. Menoch. dictis locis.

67. Multum vero an sub: vel obreptio circa causam versetur Finale, quæ scilicet principaliter ab agente intenditur, & ipsum ad agendum principaliter mouet, & in quam mens ipsius primò dirigitur: aut Impulsiuam, quæ & ipsa agentem quidem mouet, & actui, sine qua aliàs non fieret, causam dat, secundario tamen non principaliter. (Theologi occasionem, philosophi finem secundarium, vel minus principalem vocant, & Cic. præcurSIONem quandam adhibere dicit) ob non modicam inter has causas in Iure differentiam, refert.

68. Cum etiam hæ Exceptiones sub: & obreptionis

ex ipso

ex ipso facto factiue qualitate, vel alia circumstantia, in Mandatis puris, nō ex visceribus vel meritis, vt in iustificatorijs fieri solet, causæ principalis petantur: Subreptio ex taciturnitate eius, quo expressio, adhuc, aut facilius Mandatum fuisset, boni viri arbitrio, concessum, non inducitur.

Couarru. lib. 1. Analyt. cap. ult; n. 5. vers: Contrariam sent: Grauetta cons. 2. n. 19. c. non potest, c. si motu proprio de prabend. in 6.

69. Secus si in specie alicuius qualitatis facienda sit mentio, nam eius taciturnitate, etiam si quod exprimi debet, quid sit modicum, subreptio committitur; A nec generalis narratio vel expressio, siquidem obscuritatem pariat, & paria sint aliquid non exprimere vel obscure, B sufficit.

A. Grauet; Cons. 68. n. 8. cū alijs ibi: d. alleg. & Cōs. 79. n. 2. B. l. de atate §. ex causa ff. De interroga. Actio.

70. Hinc querere placet. An petens beneficiū alicuius Ecclesiæ non factamētionē de Ecclesia annexa seu accessoria; A, vel Sancto in cuius honorē Ecclesia fundata vel consecrata est, subreptionē committat. ? Cōmitti respondemus. B.

A. Roma. Cons. 362. in 3. dub. Grauct. Cons. 104. n. 12. B. gl: c. quamuis verbo extendit. de prabend. in 6. Felin. c. cum accersissent: colū: 1. De Constit Grauet. d. cons. n. 13:

71. Quod & de patriæ vel nationis suppressione seu taciturnitate asserimus.

Ab. c. si proponente. De rescri. Et sac. tex. in l. in Eccle. C. de Episco. & Clerico. & c. nullus inuitus 61. di. Deci: Cons. 541. n. 15.

72. Non tamen, si præsumptiue quid exprimitur, vel Mandans aut Rescribens in genere saltem, quod taci-

tum

citum est, scire potuit, subreptionis vitium incurritur.

Socin. Cons. 188. ad fi. lib. 52: Cornel: Cons. 201. Colū.

4. ad fin. n. 14. lib. 2. Grauet. praeitato Cons: 79. n. 8.

73 Vnde nec ista Mādati Clausula (pro expressis habentes, q̄ tacita sunt) quidquā, si princeps ad petitionem partis, sine cognitione causæ aliquid concedit, ad tollendam subreptionem operatur.

Angel: in l. sed si §. §. quæsitum ff. si quis cautio: Roma.

Cons: 327. Deci: Cons. 165. & 541.

74. Pari modo nec ista Clausula generalis *Non obstantibus* &c. quia videlicet ad expressos restringitur casus, & solum quoad eos Mandātis vel Rescribētis mētem declarat, subreptionem tollit.

Bald. Cons. 490. ponitur quod quidam Nicodemus.

Columna. 2. circa med. lib: 1. & Cons. 405. lib. 5.

Grauet. Cons. 68. n. 6.

75. Deniq; nec principis Mādāt. vel Rescr. Clausulam (remotis quibuscunq; Exceptionibus) insertam habens, omnesq; alias exceptiones tollens, eam perimit.

Paulus de Aret. c. ex parte 2. De Off. deleg. Bart. Veronen. Cons. 64. col. 7. vers. plus etiam Grauct. Cons.

68. n. 13.

76. Quæ subreptionis Exceptio dilatoria cū sit, ante litem contestatam & opponi & probari debet.

Bar. Vero. d. Cons: Bald. Cons. 517. post diuersa Rescr.

in fi. lib. 5. Præpos. c. per tuas col. 1. circa med. De Appellat.

77. Quoniam verò Imper. vel Princeps sit omnia, & super omnia, & possit mutare quadrata rotundis, A summaq; sit eius potestas, ac nemo ei dicere Cur ita facis? A. vel aliās de ipsi⁹ potestate disputare possit, C. nihilominus tamen cū à principe non sit insolita Obreptio, D. & inuerecundā petentium inhiatione,

F

adeo

adeò nonnunquam constringatur, vt etiã non cōcedenda tribuat. E. Sub, & Obreptionem allegari à parte læsa posse, Principemq; æquo animo, cū veritas & Iustitia defenditur, pati debere, nec tamen eo modo de potestate, sed voluntate & scientia Principis quæri & disputari, liquet. F.

A. Hostiens. c. cum venissent. de Iudic. Bald. c. 1. qual. dom. pro. priu. Menoch. pres. 10. lib. 2. B. Bald. in proem. Feud. n. 34. C. l. disputare C. de Crim. sac. D. l. pradia C. de Locat. prad. l. fin. C. de fund. & sal. rei dom. E. l. 1. C. de petit. bon. subla. F. l. ex factoff. de vulga. & pup. sub. Gail. lib. 2. obs. 58. n. 7.

78. Vnde licet contra Ius, maxime Positiuum, dispo- nere queat, in dubio tamen non præsumitur velle, A. nihilq; præter iustum & verum Principi placere Iura præsumunt, B. qua ratione cū non de ipsius potestate, sed voluntate, vt dictum, disputetur, ipsumq; Māda. Ob. & subreptione vitiatum, ex defectu voluntatis Mandātis, non potestatis vitiatū habeatur; C. proinde Cæsareanos, vt magna circumspeditione & delectu Mādāta Cæsarea emittāt, notabiles esse oportet. D.

A. c. fin. De Rescri. in 6. & c. unic. de Religios. dom. Gail. d. obs. n. 9. B. c. si quando §. fin. De Rescrip. C. Menoch. Cons. 108. n. 24. Socin. sen. Cons. 720. lib. 3. D. Zas. lib. 2. Con. 10. Gail. d. obs. n. 12.

CAPVT VI.

Quibus modis Mandata cassentur seu redintegrentur, eorūq; fiat Exequutio.

79. Exceptionibus oppositis, vtilatis, & discussis, cū cassetur Mādātū vel redintegretur, illud Cassari seu reuo-

cari dicitur quando Excepciones releuantes inuentæ, mandatum sub: & obreptitiè vel malè impetratū pronunciatur & tollitur.

80. Vnde sub: vel Obreptio cōtingens circa causam finalem, vel eas qualitates, quæ expressè vel in Iure, vel ex Curia seu Cancellaria stylo, vel etiã ex cōsuetudine Principis determinatæ sunt, quibusq; expressis Princeps vel non, vel saltem difficiliter concessisset, Mandatum seu Rescriptum reddit inefficax, ac ipso Iure nullum,

Couar. supra citato loco Menoch. de arbit. d. Cent. 3. Caf. 201. n. 22. & 27.

81. Causa etiam Impulsua, qua non existente Princeps Mandatum vel Rescriptum recusasset, quauè significatā, is Mandat. minimè concessisset, reddit illud inualidum, suspenditq; Commissarij seu Iudicis delegati commissionem.

c. super literis in fi. De Rescri. vbi gl & Dd. Couar. d. loc. vers. his ita breuiter.

82. Si falsitas vel subreptio eius sit conditionis, vt boni viri arbitrato, Principem ad recusandum Mandatū non mouisset, non solum tunc Mandato non officit, verum etiam si talis sit, quæ Principem notabiliter moueret, cumq; ad concessionem gratiæ difficiliorē quidem redderet, tamen nihilominus absq; vilo moderamine, vti concessa fuit, tandem concessisset.

tex. fin. d. c. super literis Couar. d. vers. falsitas.

83. Sin vero qualitas nullo Iure, vel communi, vel Municipali, vel Curia etiam stylo determinata subti- ceatur, arbitrio Iudicis & boni viri, an talis, quæ cognita Principem ad recusandum vel difficiliter concedendum mouisset, relinquitur.

Couar. d. loco Menoch. n. 29. & seq. d. lo.

Hinc naturalium liberorum legitimationem petens, in supplicatione seu precibus, qualitates tum foemine, an videlicet sit mortua, vel nupta, vel monialis facta &c. tum liberorum naturalium, an sint spurij, incestuosi, vel simpliciter, naturales, vel an naturales & legitimos simul habeat liberos, exprimere debet.

§. si qs. & §. sit igitur Auth. Quib. mod. natu. eff. leg. Felin. c. postulasti n. 2. De rescr. Alex. lib. 2. Cons. 145. n. 5. & 6. ubi Carol. Molina: Deci: Cons: 579. n. 4. Couar. lib. 1. cap. ult. n. 9. Menoch. d. Cent: cas. 203. Gail: lib. 2. obs. 142 n. 8. 9.

84. Idemq; faciendum in Impetratione dispensationis ad contrahendum matrimonium, nam & eo casu omnia impedimenta, puta affinitas, consanguinitas, gradus eorum, & ætas; sicuti & remissionem homicidij eiusq; abolitionem à principe petens (Wann ein Landeshuldigung erlangt wegen todschlags) mentionem prioris indulgentiæ ob simile crimen concessæ facere debet, narranda sunt; alioquin Mandata ipso Iure essent nulla.

Deci: Cons 602. Felin: c. ad audientiam col. 14. de Rescr. Couar. d. lo. n. 8.

85. Redintegratio Mandatorum est eorundem Exceptionibus & oppositionibus, quibus suspendebatur, discussis, & irrelevantibus inuentis, restauratio, innouatio, & in primæuum statum, in quo erat, antequam negaretur, reductio siue repositio.

Argumento l. adolescentia. C. in quibus caus. restit. in integ. nece. s. l. ppter 21. §. 2. ff. ad S. C. Syl. cū similibus.

86. Per quam redintegrationem hoc pronunciat, quod reus non obstantibus. neq; attentis vllis suis exceptionibus, vt potè inualidis & irrelevantibus, Mandato iuxta eius tenorē adhuc parere teneatur: Et præ-

terea tam in cassatione, quàm redintegratione, victus victori in expensas condemnatur, si frivole & calumniose is vel egerit, vel hic exceperit, aliàs more reliquorum processuum, expensæ compensantur.

Minda: lib. 2. cap. 16. n. 2. ad ff.

87. Quæ Mandati Cassatio vel Renouatio in Mandatis puris, propter summariam processûs breuitatem obseruanda videtur, ita, vt finalis causæ decisio, ex ipso Mandati tenore, illud vel planè abrogando, vel confirmando aut redintegrando petatur. Secus in Mandatis Iustificatorijs; in quibus cum propter ordinariam Iudiciorum telam multos sæpissimè annos disceptetur, multiq; fortassis anni ab extracto & reproducto mandato abierint, Iudex, si nulla Mandati eiusus cassationis aut redintegrationis facta mentione, generaliter in Causa sententiando, quod Iuris est pronunciet, non peccabit.

Minda. d. lo. n. 3.

88. Exequutio tandem Mandatorum, & desuper latorum sententiarum, literarumq; Exequutorialium ex præscripto §. fin. par. 2. Ordin. Came: T. 23. iuxta cōmunem Iuris scripti, & singulariter Ordinati. Came. p. 3. T. 48 obseruantiam est facienda.

89. Sed quid circa hanc faciendam de eo, qui cum sub poena admonitus esset, postea sit alterius fori? Si habeat sub Mandatis territorio bona, Exequutio in illis fieri potest. Sin minus, rum termino parendi contumaciter effluxo, tam ad principale obligationē, quàm poenam agi potest; secus verò, non contumaciter effluxo, neq; poenam esse commissam, neq; eius persequutionem fieri posse dicimus.

CAPVT VLTIMVM

De Contemptu Mandatorum, & Contumacia eorum quibus Mandatur.

91. Quoniam sæpè accidat, vt nonnulli loco paritionis contemptum, loco exceptionum contumaciam contra Mandatum opponant, sciendum primò Contemptum quo principis vel Iudicis mandato contra venit, esse triplicem, fieri enim vel Omittendo vt si quid ad emissas forte Cōpulsoriales, acta videlicet vel Instrumēta edere negligat, vel iniunctā solutionē prestare nolit; vel Faciendo, si contrā quam inhibēdo vetandonē mādaturum erat, attentet, offendendo vel vim inferendo; vel deniq; vtroq; modo simul (& hic omnium grauissimus, Mandati poenam leuiorem meritò, sicuti & reliquæ duæ species Contemptu aggrauantur Positiuò, exasperans) vt si is cui relaxatio captiui, pignoris, vel Arresti iniuncta, non modo non relaxet, sed aliam personam vel rem ex prioris familia, capiat pignoret, sistat.

92. Post terminum in Manda: præfixum comparens, licet Contumaciæ inculari, & ad poenam Mandati agi possit, quia tamen, etsi necdū paruisset, adhuc ad declarationem poenæ, causas uè contra eam allegandas citari prius oportuisset; si expensas propterea fortè factas refundat, & arbitrariè propter contemptum, grauiorem comminatum poenam, quia citò poenituit, & ante vocationem ad audiendam poenæ declarationē paruit remittendo, puniatur, iustā causā impedimenti morā purgatā, sufficiet, de stricto verò iure minimè.

93. Terminò autem Mandati contumaciter elapso,

non

non solū necessaria est Contumaciæ accusatio, sed etiam ad audiendam sententiam poenæ uè sententiaræ declarationem Citatio, non tamen vbi euident & manifesta est contumacia.

l. Properandum §. & si quidem C. De Iudic: vbi Dd: Bartol: l. vn: in summa n. 13. ff. si quis ius dic: non obtem: p. l. 2. §. 1. ff. si quis in ius voca: non ierit. c. venies. §. fin. De Accusat: vbi Dd. Ab: c. vestra de cohab. Cleri: & mulie. c. 1. de Iudic: vbi Dec: & Ripa. n. 83.

94. De numero huiusmodi citationis ad videndum aut allegandum in casu non notoriæ Cōtumaciæ, An nimirum vnica sufficiat, vel plures requirantur, dubium est? Binam ad minimum, vel trinam, seu vnā peremptoriā vel æquipollentē, quomodo in Came: Imperia: Mandata plerumq; emanant, requiri dicimus.

l. AEmilius ff. De Minor: l. 4. in fi: ff. Depignor.

95. Est autem peremptoria per æquipollens Citatio ea, si Iudex euocet atq; mandet sub comminatione de habendo pro vero contumace, quod nihilominus in causa procedetur, vel si mandetur sub Clausula *Ex nūc*, prout ex tunc, ex tunc prout ex nunc.

Contard: l. diffamari c. 5. n. 72. & seqq. C. de ingen manu Guid. Pap. Cons. 102. Cōtard. d. cap. n. 77. remiss.

96. Quia præterea generale est, etiam in Mand. sine Clausula, vt semper citatio fiat partis, ad audiendam sententiam, poenæq; declarationem, nihil tamen obstat, quò minus alia Citatio, ad videndū se per sententiam in poenas declarari, aut contra allegandum causas, necessaria sit, etiam si primum Mandatum fuerit peremptorium.

Contard. d. l. diffamari cap. 5. n. 89.

97. In terminò comparens, de paritione verò fidem

non

non faciens, causas & rationes quidem, at irrelevantes proponens, Mandatumq; cassari petens, non statim condemnari, inq; poenam declarari debet, sed terminum, ad audiendum & videndum, causasue allegandum, quare condemnatio fieri non debeat, ne comparens deterioris sit conditionis quam contumax absens, adhuc præfigendum dicimus.

98. In Mandatis vero seu Rescriptis Pontificijs, & de iure Canonico, contumax in non comparendo, non solum à Iudice Ordinario, sed etiam Delegato seu Commissario excommunicari potest.

lex: in c. olim ex, 25. De Rescr. concor. c. 1. de Iud.

99. Ab imposita deniq; in Mandato multa eiusue declaratione appellari vel supplicari posse etsi non in Consistorio Camerali, in inferioribus tamen iudiciis affirmamus.

Bartol. l. un. in sum. ff. si quis Ius dic. nō obtemper. l. & in multis C. de Appella: l. si qua pœna C. de V. S. c.

sup. eo. c. ut debitus De Appella: c. cordi. eod. in 6.

100. Prioribus hac quæstione *κοροφῶνα ἐπιτίθεναι* placet. Quoniam inter decendum omnis Appellatio interponenda, unde illud numerandum, An à die Insinuationis, quæritur? A die insinuationis numerandum putamus.

Quæstiones ἑ παρέρχονται

1. Vtrum Officiali, se ex ore sui Principis, hoc est secreta, & sine scripto habere Mandata asserenti, quis teneatur credere & obedire?

2. Vtrum Mandatum Principis possit probari testibus non requisitâ scripturâ.

3. Vtrum Cardinalibus, Legatis Imperator: vel Principum, Comitibus alijsque viris nobilissimis in Mandatis aliquid ex ore Principis habere asserentibus, absque literis debeat dari fides?

4. Vtrum Delegatus à Principe, litigatores ad Iudicium vocare volens, teneatur Exemplum Delegationis seu Commissionis, hoc est, Mandati Principis, Citationi inferere?

5. Vtrum Impedimenti allegatio, si intra præfixum terminum Mandato paritum nō sit admittenda?

6. Vtrum Mandatorum decretorum, certum tempus præfixum non habentium, vis & potestas Exequutiua sit Annalis?

7. Vtrum Mandatum personaliter isti, si eius sit copia, contra quem decretum est, intimari vel præsentari debeat?

8. Vtrum pluribus consortib9 causæ ex-

istentibus, singulis singula mandata debeant decerni, vel vnum saltem cōtra omnes? & An omnium nomina specificè & integrè sint exprimenda, vel collectiua saltem, nomine hæredum vel consortum, denunciatio sufficiat?

9. Vtrum eo, contra quem Mandatū est decretum, ante exequutionem mortuo, vel officio decedēte, heres vel successor si ei insinuetur, parere teneatur?

10. Vtrum heres vel successor de Mandato, ante eius, contra quem decretum est, mortem, exequuto & præsentato teneatur?

11. Vtrum dies termini Mandato inserti computetur in termino? Et An terminus à die vel decreti, vel exequuti & insinuati Mandati incipiat?

12. Τὸ ἐλθὲν τῶν πάντων hæc sit quæstio: V. Licentiatus post longum temporis intervallū Doctoratūs dignitatem assumens, præferatur eodem intervallo assumenti prius non Licentiato?

Quarum quæstionum multum controversarum 3. priores cum 9. & 10. negatiuè, 4. 5. 6. 7. 8. quòd videlicet vnum sufficiat

suffici-

Mandatum Originale, omniumque sint nomina exprimenda, cum 12. affirmatiuè, penultimam distinctione explicantes, defendemus.

Laus Deo Virginiq; MARIE.

Περὶ Φώνοις

AD ORNATISSI- MVM DOCTISSIMVMQVE

V. DN. IOANNEM LINTNERVM,
Friburgensem Brisgoum; cum omni ele-
gantiore literatura, & philosophia perpo-
litum; tum verò I. V. Candidatum, de Man-
datis publica disputatione scitè quæ-
rentem; Dominum, & amicum
singularem.

LINTNERE sancti iuris a-
dorea;

Musis amice; germen amabile;
Apollo iuris quem poliuuit
Egregiè docuitq; leges;
Jam musicis tinctum sophia sacris
Probè: & disertè carmine nobili.

Musas colentem; iam venusto
Eloquio Ciceronis auctum.
Hoc docta clamans Anglipolis probat
Hoc asserit clarum Eichstadium simul,

Lycea

Lycea quarum voce docta
Personuere diu, & theatra:
Hoc experitur nunc Academia
Alumna; ocellus, quæ patriæ tuæ:
Brisgoicis quæ clara in oris:
Ingenij, sophiaq; sedes.
Miratur artes, ingenij & decus:
Applaudit: atq; insignia cogitat:
Quæis ornet: extollatq; summo
Te elogio, meritaq; laude.
Rectè id quidem. Virtus memorabili
Nam laude crescit; laude carens perit.

LINTNERE felicem beatum
Te patria, ingenioq; tali:
Nunc mactè captis auspiciis bonis
Ad omne contendas decus arduum.
Nā summa virtus spectat alma;
Nesciā repere humi, soloq;
In arte iuris nunc Zasios refer
Papinianos; aut quoq; Scauolas
Æqui boniq; summus auctor
Iustitiæ rigidus satelles.
Reis asylum, presidium probis

G 3.

Oracu-

*Oraculum sis ciuibus & tuis;
Deprome leges daq; iurā
Cum decimis Themidis sacerdos.
Sic CHRISTVS æternū beet optimus
Te maximus; iuris, sapientia
Qui fons, & auctor; legis omnis:
Iustitia ipsa; Boniq; summa.*

Ioannes Iacobus Beurerus, senior; in
Archiducali Academia Friburgen-
si græcarum literarum, Et eloquē-
tiæ Professor amico singulari lubi-
merit.

M. Ioannis Fautschij Poes. Profef.

EPIGRAMMA.

INGENII DECORE, VIRTU-
TVMQVE SPLENDORE ORNATISSIMO
DN. M IOANNI LINTNERO I. V. CAN-
did. confratri suo meritisimo, loco indubitata fidei
& amoris scriptum.

Empiger AEneas fortunatusque laborum,
Egregiusq; animi, cum post incendia Troiæ,
Post varios casus, & post tot tristia fata
Augurijs Diūm Latias didicisset ad oras
Se se venturum, propriam quā conderet urbem,
Et victo Turno vitam sub pace quæta

Duce

Duceret, extremos definiretque labores:
Nec mora, nec requies: animis spem fortibus hausit,
Sortem & fata lubens subit, & spe fervidus ardet.
Hinc postquam Italiam, Lavinaque litora venit,
Prouocat audacem congressu haud impare Turnum.
Turnum quem prohibent nullum metuisse Gyganta.
At pius AEneas sumtis spem ponit in armis
Aggressus bellum ferro decernit honores.
Victor ouans abit AEneas; Turnumque ferocem
Opprimat, & durum capulo tenus ingerit ensem.
Tantus amor laudum, tantæ Lauinia curæ.

Non aliter LINTNERE, tui fiducia capti
Te trahit, & tacitos lactat sub pectore honores:
Nam (ne vana putes nostram tibi fingere Musam)
Post varios studij cursus, & Palladis artes
Ad Themidos penetrale ruis bellumque Latinum
Indicis parti aduersæ, deferisque triumphum-
Maacte probis ausis, & spe præsume trophæum;
Nam sic ingenij vires tua vivida virtus
Exferit, & lauro insignes cumulabit honores.
Hinc Themidiuinæ præstanti pectore Nymphæ
Optatos dabis amplexus, plausuque Clientum
Post decertatas meritò laudabere lites.

A D

AD EVNDEM

*Et meorum prime sodalium, &
Cordi meo dilecte medullitus,
LINTNERE, quàm meis iniquum
Imposuisti humeris laborem?*

*Non, si tumeret vocula qualibet
Sententiarum pondere, chartulâ hâc
Cantare possem sat superq;
Teq;, tui ingenijq; laudes.
Quid non Giphani te docuit schola?
Quos non præiit difficiles locos,
Nodoq; legum inexplicatos
Præsidium id, columenq; IVRIS?
Quid Fachinaum non tibi profuit
Audisse, mæstis præsidium reis?
Quàm prosperè te duxit ille
Per scopulosq;, sinusq; IVRIS?
Quid non Lyceo deniq; patrio,
Musisq; Friburgensibus, optimis
Legum explicandarum magistris,
Philosophis patribusq; debes?
Vt ergò grando cum strepitu incidit
Ingente tectis, ipsaq; frangitur,
Nec frangit; argumenta torques.
In cupidos ita disputantes.
Ergò, ó meorum prime sodalium, &
Cordi meo dilecte medullitus,
LINTNERE, non tuis iniquum
Imposuisti humeris laborem.
M. Rod. Cleiner lu. mer. scripsit.*

F I N I S.